

door Jaap Goedegebuure

In Marks leven wogen twee dingen zwaar: zijn liefde voor Nikki en Cato en zijn schrijverschap. Hoewel hij gereed was voor het einde en dat met een ongelooflijke geestkracht onder ogen zag, bleef het hem zwaar vallen om van zijn geliefden afscheid te nemen en zijn schrijverschap onvoltooid te laten. Familieleven én werk allebei in de knop gebroken, hoe treurig kan het zijn.

Ik sta hier als lid van de leesclub waarvan Mark deel uitmaakte. We kwamen als gezelschap bij elkaar in 2012 en zijn in de loop der jaren ondanks onze onderlinge verschillen een hechte vriendenclub geworden. Laat ik het anders zeggen: niet ondanks de verschillen zijn we vrienden, maar dankzij. Het vonkt en spettert bij ons geregeld, maar dat levert de energie en de dynamiek die ons bij elkaar houden.

In ons gezelschap was Mark niet de meest luidruchtige, maar hij zorgde wel voor het nodige evenwicht. Als het rumoer van de discussie even verstomde, nam hij het woord en zei dan op bedachtzame toon heel verstandige dingen, even verstandig en weloverwogen als in het Haarlemse interview met Peter de Rijk, vier weken geleden. Mark sprak bij die gelegenheid over zijn verhalen alsof hij geen debutant was, maar al een heel oeuvre achter zich had. Het was even indrukwekkend als bewonderenswaardig, maar het deed ook pijn nu we maar al te goed beseften dat zijn oeuvre grotendeels in de pen zou blijven.

Na het interview gingen we met vier man nog wat drinken, Mark, Rick, Nick en ik. Eigenzinnig als altijd bestelde Mark pastis, het Frans anijsdrankje dat zo goed bij zorgeloze zomers past. Als ik weer pastis drink, en die kans is heel groot, zal ik in het vervolg altijd aan Mark denken.

Ik begon te zeggen wat voor Mark zwaar woog. Daarnaast was er de leesclub. Hij sloeg zelden een bijeenkomst over en had het te bespreken boek altijd gelezen. Als hij het nog niet helemaal uit had, kwam hij een half uur voor het afgesproken tijdstip aan, zette zich met een glas wijn op de bank en voltooide zijn lectuur. Hij was erbij toen we met een stel leesclubvrienden in september 2016 een weekend naar de Ardennen gingen, en in het najaar van 2019 voor een schrijfsessie naar Vals-les-Bains. Het was bij die laatste gelegenheid dat hij ontdekte dat hij ziek was. Sindsdien zijn er 21 maanden verstreken, maanden waarin er steeds minder

toekomst over bleef, maar ook maanden waarin Mark in weerwil van zijn afnemende gezondheid en zijn slinkende vooruitzichten een enorme veerkracht ontwikkelde. Hij was realistisch en waar mogelijk ook optimistisch, volhardde in de laconieke en relativierende houding die hem eigen was, en zag ook nog ruimte voor een grap. Zo staat er in zijn laatste verhaal, *Morituri*, dat zich afspeelt op een zaal voor terminale patiënten, te lezen:

'Wat zegt een kankerpatiënt die het niet meer weet?'

'Weet ik niet?'

'Ik zit met het haar in mijn handen.'

En toen Mark op initiatief van Rick nog net kon worden benoemd tot lid van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, schreef hij me dat hij wel een gevelsteen verdiende nu hij het record van het kortst durende lidmaatschap ging breken.

Je hoort wel eens zeggen dat het oneerlijk is als de dood iemand komt halen wanneer het leven nog niet eens op de helft is, en vrouw en kind en ouders worden getroffen een verlies dat voor ons gevoel indruist tegen de natuurlijke orde. Van Mark heb ik dat woord 'oneerlijk' niet één keer gehoord, en ook dat vond ik groots. Zelfs Job kreeg dat niet voor elkaar. Maar dat wij het stilletjes toch vreselijk oneerlijk vinden is wel zeker.

Op 9 juli, twee dagen voor zijn dood, kregen Annemarié en ik van Mark zijn credo, een reflectie op wat hij dacht over de uiteindelijke dingen, tot stand gekomen, zoals hij schreef in de begeleidende mail, tijdens 'achttien jaar opvoeding, zestien jaar piekeren en twee maanden snelkookpan.' Hij citeerde Reve's gedicht Dagsluiting en Marsmans gedicht Vlam. Over God en Zijn heilsgeschiedenis schreef hij dat die zich bevinden buiten rede, tijd en ruimte. Ze zijn 'elders', en hoe je ook naar woorden zoekt om dat 'elders' te omschrijven, je vindt ze niet. En dus doe je er beter aan om met Wittgenstein te zwijgen over datgene waarover je niet kun spreken.

Toen Annemarié en ik eergisteren over de Franse autowegen naar huis terugreden, vroegen we ons af waar Mark nu was. Wel, dat heeft hij zelf gezegd. Hij is 'elders'. Maar voor ons is dat 'elders' nu ook hier, dicht bij ons. Zoals de rouwkaart het zegt:

Ik weet het al,
je hoeft niets te zeggen
wees maar stil.
Ik ben er.

Bron: Toespraak Uitvaart Mark de Haan, 19 juli 2021